

Nr 185

Av herr **Ottosson m. fl.**, *angående återlån från allmänna pensionsfonden.*

(Lika lydande med motion nr 241 i Andra kammaren)

Stockholm den 23 januari 1968

Holge Ottosson (h) Gösta Jacobsson (h) Arvid Enarsson (h)
Roland Lundberg (h) N. Yngve Nilsson (h) Paul Brundin (h)

Nr 186

Av herrar **Alexanderson** och **Ernulf**, *om ersättning av statsmedel vid personskada genom brott.*

(Lika lydande med motion nr 244 i Andra kammaren)

När skadestånd utdöms för personskador vid våldsbrott, ter det sig för rättsmedvetandet särskilt angeläget att den skadade verkligen skall få den ersättning han tilldömts. I verkligheten är det ofta speciellt svårt att få skadeståndet utbetalat vid just denna typ av skador, eftersom gärningsmannen vanligen tillhör ett klientel som helt saknar tillgångar. Vid ett flertal andra skadeformer, t. ex. trafikskador, finns försäkringsskydd. I de fall där skadeståndsansvaret faller på den enskilde utan att brott blivit begånget är det mera vanligt att den som skall betala skadeståndet har ekonomiska möjligheter och vilja att betala. I de fall där skadeståndet ter sig som mest angeläget — nämligen vid skada genom våldsbrott — är det alltså svårast att få skadeståndet utbetalat.

Detta problem har vid många tillfällen tagits upp till behandling i riksdagen — senast 1967 i en motion av herr Sjöholm m. fl. I dessa motioner har man föreslagit olika former av statlig ersättning av utdömda skadestånd eller någon form av försäkring mot brott. Detta har dock inte givit resultat. Vid utskottsbehandlingen har man i allmänhet hänvisat till problemets svårighetsgrad som ett hinder för åtgärder.

Emellertid har i ett par länder system för statlig ersättning av skadeståndsbelopp vid skador genom våldsbrott genomförts och prövats under många år. I januari 1964 infördes i Nya Zeeland "the Criminal Injuries Compensation Act", som medgav statliga ersättningar vid personskador till-

fogade genom brott. I England genomfördes senare under samma år ett liknande lagförslag. Enligt den engelska lagen utbetalas skadestånd för personskador vare sig skadevållaren ställts inför rätta eller inte. Ersättning utbetalas för skador som uppstått vid våldsbrott som mord, dråp, misshandel, våldtäkt och rån samt för skador som uppstått i samband med att egendom förstörts i brottsliga avsikter som t. ex. vid mordbrand. Bedömningen av vilka skador som skall berättiga till ersättning sker diskretionärt av en särskild styrelse. Denna bestämmer också ersättningens storlek i varje enskilt fall. Ersättningarna skall i princip återbetalas av den som vållat skadan. Två typer av skada genom brott har uteslutits i lagen: skador som medlemmar av samma familj eller hushåll tillfogar varandra samt trafikskador — de senare med undantag för det fall då fordon använts direkt i avsikt att döda eller skada. Pension och ersättning för efterlevande utbetalas vid skador med dödlig utgång. Under perioden 1966—1967 utbetalades ersättning i 2 893 fall. Medelersättningen per fall var ungefär 2 250 kronor.

Det är naturligtvis inte säkert att just detta kompensationsystem passar för svenska förhållanden. Med det engelska och nya-zeeländska exemplet visar att det inte är omöjligt att lösa problemet med skadestånd vid personskador i samband med brott. De engelska erfarenheterna kan också vara intressanta vid uppläggningsen av ett svenskt system.

Det måste betecknas som mycket väsentligt att detta problem får en snar lösning. Det ter sig som uppenbart orimligt att ett fåtal drabbade skall bära de ekonomiska konsekvenserna av ett problem samhället inte kan lösa. Det är dessutom angeläget att befria kriminalvården från det vedergällningstänkande som blir oundvikligt om den enskilde får bära skadeföljden. När frågan om kompensation för skada genom brott behandlades i riksdagen 1966 uttalade första lagutskottet:

Utskottet delar emellertid motionärernas åsikt att skäl kan finnas att i större utsträckning än för närvarande medge ersättning av det allmänna vid personskador. Till stöd för denna uppfattning har inom utskottet särskilt påtalats det stora antalet våldsbrott och de allvarliga skador som ofta förorsakas därav.

Utskottet förordade, att berörda problem skulle behandlas i samband med arbetet med skadeståndsrättens utformning. Enligt vad som inhämtats kommer denna fråga inte att behandlas i samband med det pågående propositionsarbetet. Problemet bör därför tas upp till särskild behandling.

Med anledning av vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag om statlig ersättning vid personskador uppkomna genom brott.

Stockholm den 23 januari 1968

Erik Alexanderson (fp)

Gudmund Ernulf (fp)